TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2025. gada 16. janvārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Muitas savienība – Regula (ES) Nr. 952/2013 – Savienības Muitas kodekss – Deleģētā regula (ES) 2015/2446 – Īstenošanas regula (ES) 2015/2447 – Brīvās zonas – Ārpussavienības preču muitas statusa maiņa uz Savienības preču statusu – Atļaujas veikt darbību brīvajā zonā turētāja uzskaite – Tiesiskā paļāvība – *Res judicata* spēks

Lietā C-376/23

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko Augstākā tiesa (Senāts) (Latvija) iesniegusi ar 2023. gada 14. jūnija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2023. gada 15. jūnijā, tiesvedībā

SIA "BALTIC CONTAINER TERMINAL"

pret

Valsts ieņēmumu dienestu,

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: ceturtās palātas priekšsēdētājs I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*], kas pilda piektās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši D. Gracijs [*D. Gratsias*] (referents) un J. Regans [*E. Regan*],

ģenerāladvokāte: J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– SIA "BALTIC CONTAINER TERMINAL" vārdā – D. Kiseļevs un A. Zieds, valdes locekļi,

– Latvijas valdības vārdā – E. Bārdiņš, J. Davidoviča un K. Pommere, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – E. Kalniņš un *F. Moro*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2024. gada 11. jūlija tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – latviešu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt:

– Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 952/2013 (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (OV 2013, L 269, 1. lpp., turpmāk tekstā – "Savienības Muitas kodekss"), 79. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 3. punkta a) apakšpunktu;

– Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2015/2446 (2015. gada 28. jūlijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 attiecībā uz sīki izstrādātiem noteikumiem, kuri attiecas uz dažiem Savienības Muitas kodeksa noteikumiem (OV 2015, L 343, 1. lpp.), 178. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktu, kā arī

– vispārējos tiesiskās paļāvības aizsardzības un *res judicata* principus.

2 Šis lūgums iesniegts tiesvedībā starp SIA "BALTIC CONTAINER TERMINAL" (turpmāk tekstā – "*Baltic Container*") un Valsts ieņēmumu dienestu (Latvija) par ievedmuitas nodokļa un pievienotās vērtības nodokļa (PVN) samaksu par precēm, kas izvestas no Rīgas brīvostas (Latvija) brīvās zonas.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Savienības Muitas kodekss

3 Saskaņā ar Savienības Muitas kodeksa 5. pantu "Definīcijas":

"Piemērojot Kodeksu, izmanto šādas definīcijas:

[..]

12) "muitas deklarācija ir darbība, ar ko persona noteiktā veidā un kārtībā paziņo par savu vēlmi precēm piemērot noteiktu muitas procedūru, vajadzības gadījumā norādot jebkurus īpašus pasākumus, kas būtu jāpiemēro;

[..]

16) "muitas procedūra" ir jebkura no šādām procedūrām, ko saskaņā ar Kodeksu var piemērot precēm:
a) laišana brīvā apgrozībā;
b) īpašas procedūras;
c) eksports;

[..]

22) “muitas statuss” ir preču kā Savienības vai ārpussavienības preču statuss;

23) “Savienības preces” ir preces, kas ietilpst jebkurā no šādām kategorijām:
   a) preces, kas ir pilnībā iegūtas [Eiropas] Savienības muitas teritorijā un nesatur preces, kuras ievestas no valstīm vai teritorijām ārpus Savienības muitas teritorijas;
   b) preces, kas Savienības muitas teritorijā ievestas no valstīm vai teritorijām ārpus Savienības muitas teritorijas un ir laistas brīvā apgrozībā;

   [..]

24) “ārpussavienības preces” ir preces, kas nav minētas 23. punktā vai kas ir zaudējušas Savienības preču muitas statusu;

[..].”

4 Šī kodeksa 79. pantā “Muitas parāds, kas radies pienākumu neizpildes dēļ” noteikts:

“1. Attiecībā uz precēm, kam uzliekams ievedmuitas nodoklis, ievedmuitas parāds rodas jebkurā no šādiem gadījumiem:

a) nav izpildīts kāds no pienākumiem, kas ir noteikts tiesību aktos muitas jomā attiecībā uz ārpussavienības preču ievešanu Savienības muitas teritorijā, to izņemšanu no muitas uzraudzības vai šādu preču pārvietošanu, apstrādi, uzglabāšanu, pagaidu uzglabāšanu, pagaidu ievešanu vai atsavināšanu minētajā teritorijā;

[..].

3. Panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā minētajos gadījumos parādnieks ir:

a) ikviena persona, kam bija jāpilda attiecīgie pienākumi;

[..].”

5 Minētā kodeksa 158. panta “Preču muitas deklarācija un Savienības preču muitas uzraudzība” 1. punktā noteikts:

“Visas preces, kurām paredzēts piemērot kādu muitas procedūru, izņemot brīvās zonas procedūru, iekļauj konkrētajai procedūrai atbilstīgā muitas deklarācijā.”

6 Šī paša kodeksa 188. pantā “Muitas deklarācijas pārbaude” paredzēts:

“Muitas dienesti, lai pārbaudītu pieņemtajā muitas deklarācijā iekļauto datu pareizību, var:

a) pārbaudīt deklarāciju un pavaddokumentus;

b) pieprasīt, lai deklarētājs iesniegtu citus dokumentus;

c) pārbaudīt preces;

d) ņemt paraugus preču analīzei vai sīkai pārbaudei.”

7 Savienības Muitas kodeksa 201. pantā "Darbības joma un ietekme", kas ietilpst šī kodeksa VI sadaļā "Laišana brīvā apgrozībā un atbrīvošana no ievedmuitas nodokļa" noteikts:

"1. Ārpussavienības precēm, ko paredzēts laist Savienības tirgū vai kas paredzētas privātai lietošanai vai patēriņam Savienības muitas teritorijā, piemēro laišanas brīvā apgrozībā procedūru.

2. Laišana brīvā apgrozībā ietver:

a) jebkura maksājamā ievedmuitas nodokļa iekasēšanu;

b) vajadzības gadījumā – citu maksājumu iekasēšanu saskaņā ar atbilstīgajiem spēkā esošajiem noteikumiem attiecībā uz šādu maksājumu iekasēšanu;

[..].

3. Kad ārpussavienības preces izlaiž brīvā apgrozībā, tās iegūst Savienības preču muitas statusu."

8 Šī kodeksa VII sadaļa attiecas uz īpašām muitas procedūrām. Minētās VII sadaļas I nodaļā, kurā ietilpst šī kodeksa 210.–225. pants, paredzēti vispārēji noteikumi, kas attiecas uz īpašām muitas procedūrām.

9 Šī kodeksa 210. pantā "Darbības joma" paredzēts:

"Precēm var piemērot jebkuru no šādām īpašu procedūru kategorijām:

[..]

b) uzglabāšana, kas ietver uzglabāšanu muitas noliktavā un uzglabāšanu brīvajās zonās;

[..]."

10 Šī paša kodeksa 211. panta 1. punkta b) apakšpunkts formulēts šādi:

"Muitas dienestu atļauja ir vajadzīga:

[..]

b) uzglabāšanas vietu darbībai preču uzglabāšanai muitas noliktavā, izņemot, ja uzglabāšanas vietas turētājs ir pats muitas dienests."

11 Savienības Muitas kodeksa 214. pantā "Uzskaite" paredzēts:

"1. Izņemot tranzīta procedūru vai gadījumus, kad noteikts citādi, atļaujas turētājs, procedūras izmantotājs un visas personas, kas veic darbības, kuras ietver preču uzglabāšanu, apstrādi vai pārstrādi vai preču pirkšanu vai pārdošanu brīvajās zonās, veic attiecīgu uzskaiti muitas dienestu apstiprinātā veidā.

Uzskaitē ietilpst informācija un dati, kas ļauj muitas dienestiem uzraudzīt attiecīgo procedūru, jo īpaši attiecībā uz preču, kam šī procedūra ir piemērota, identifikāciju, muitas statusu un pārvietošanu.

[..]”

12 Šī kodeksa 215. pantā “Īpašās procedūras noslēgšana” noteikts:

“1. Gadījumos, kas nav tranzīta procedūra, un neskarot 254. pantu, īpašo procedūru noslēdz, kad precēm, kurām bijusi piemērota šī procedūra, vai pārstrādes produktiem tiek piemērota nākamā muitas procedūra, tie ir izvesti no Savienības muitas teritorijas vai iznīcināti, neatstājot pārpalikumus, vai kad no tiem atsakās par labu valstij saskaņā ar 199. pantu.

[..]”

13 Saskaņā ar minētā kodeksa 247. pantu “Ārpussavienības preces brīvajās zonās”:

“1. Ārpussavienības preces, kamēr tās ir brīvajā zonā, var laist brīvā apgrozībā vai tām piemērot ievešanas pārstrādei, pagaidu ievešanas vai galapatēriņa procedūru saskaņā ar minētajām procedūrām paredzētajiem nosacījumiem.

Šādos gadījumos preces neuzskata par tādām, kam piemērota brīvās zonas procedūra.

[..]”

Deleģētā regula 2015/2446

14 Saskaņā ar Deleģētās regulas 2015/2446 1. pantu “Definīcijas”:

“Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

[..]

22) “galvenais atsauces numurs (*MRN*)” ir reģistrācijas numurs, ko kompetentā muitas iestāde piešķir [Savienības Muitas kodeksa] 5. panta 9. līdz 14. punktā minētajām deklarācijām un paziņojumiem, *TIR* operācijām vai Savienības preču muitas statusa apliecinājumiem;

[..].”

15 Šīs deleģētās regulas V sadaļas 1. nodaļas 3. iedaļā, kurā ietverts tās 123.–127. pants, paredzēti noteikumi par Savienības preču muitas statusa apliecinājumu. Saskaņā ar šiem pantiem Savienības preču muitas statusa apliecinājumu var sniegt ar “*T2L*” vai “*T2LF*” dokumentu, rēķinu vai pārvadājuma dokumentu, kurā norādīts kods “*T2L*” vai “*T2LF*”, kam pievienots nosūtītāja vai, ja tāda nav, attiecīgās personas paraksts, ar kuģošanas sabiedrības manifestu vai *TIR* vai *ATA* karnetēm, kā arī ar “veidlapām 302” attiecībā uz preču pārvadājumiem atbilstoši Londonā 1951. gada 19. jūnijā parakstītajam Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalstu nolīgumam par to bruņoto spēku statusu.

16 Minētās regulas 178. pantā “Uzskaite” noteikts:

“1. [Savienības Muitas] kodeksa 214. panta 1. punktā minētajā uzskaitē ietver:

[..]

b) galveno atsauces numuru (*MRN*) vai gadījumā, ja tāda nav, – citu numuru vai kodu, ar kura palīdzību iespējams identificēt muitas deklarāciju, ar kuru precēm piemērota īpašā procedūra, un gadījumā, ja procedūra ir noslēgta saskaņā ar [Savienības Muitas] kodeksa 215. panta 1. punktu, – informāciju par to, kādā veidā procedūra ir noslēgta;

c) datus, kas ļauj nepārprotami identificēt tādus muitas dokumentus, kas nav muitas deklarācijas, jebkādus citus dokumentus, kas ir būtiski attiecībā uz īpašās procedūras piemērošanu precēm, un jebkādus citus dokumentus, kas ir būtiski attiecībā uz atbilstošo procedūras noslēgšanu;

[..].

2. Brīvajās zonās papildus 1. punktā norādītajai informācijai uzskaitē ietver:

a) datus, kas identificē pārvadājuma dokumentus par brīvajās zonās ievestajām vai no tām izvestajām precēm;

[..].

3. Muitas dienesti var atcelt prasību par konkrētu 1. un 2. punktā norādīto datu ietveršanu uzskaitē, ja šādai atcelšanai nav nelabvēlīgas ietekmes uz īpašās procedūras izmantošanas muitas uzraudzību un kontroli.

[..]"

Īstenošanas regula (ES) 2015/2447

17 Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2015/2447 (2015. gada 24. novembris), ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, kas vajadzīgi, lai īstenotu konkrētus noteikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (OV 2015, L 343, 558. lpp.), 226. pantā "Galvenais atsauces numurs", kurš attiecas uz Savienības Muitas kodeksa 172. panta "Muitas deklarācijas pieņemšana" piemērošanas kārtību, noteikts:

"Izņemot gadījumus, ja muitas deklarāciju iesniedz mutiski vai izmantojot aktu, kuru uzskata par muitas deklarāciju, vai ja muitas deklarācija ir kā ieraksts deklarētāja reģistros saskaņā ar [Savienības Muitas] kodeksa 182. pantu, muitas dienesti paziņo deklarētājam par muitas deklarācijas pieņemšanu un sniedz tam *MRN* minētajai deklarācijai un tās pieņemšanas datumu.

Šo pantu nepiemēro līdz [Komisijas] Īstenošanas lēmuma 2014/255/ES [(2014. gada 29. aprīlis), ar ko nosaka darba programmu attiecībā uz Savienības muitas kodeksu (OV 2014, L 134, 46. lpp.)] pielikumā minētās [Automatizētās eksporta kontroles sistēmas (*AES*)] un [Jaunās datorizētās tranzīta kontroles sistēmas (*NCTS*)] attiecīgajiem ieviešanas un līdz valstu importa sistēmu attiecīgajiem jauninā̄šanas datumiem."

Latvijas tiesības

Ministru kabineta noteikumi Nr. 500 "Muitas noliktavu, pagaidu uzglabāšanas un brīvo zonu noteikumi"

18 Ministru kabineta 2017.gada 22.augusta noteikumu Nr. 500 "Muitas noliktavu, pagaidu uzglabāšanas un brīvo zonu noteikumi" (*Latvijas Vēstnesis*, 2017, Nr.173) 77. punktā paredzēts:

"Persona, kuras brīvajā zonā tiek uzglabātas, apstrādātas, pārdotas vai pirktas ārpussavienības preces, nodrošina brīvajā zonā uzglabāto preču uzskaiti un identificēšanu."

19 Atbilstoši šo noteikumu 79. punktam:

"Persona reizi mēnesī apstiprinājumā norādītajā termiņā iesniedz pārskatu par iepriekšējā mēnesī brīvajā zonā ievestajām, izvestajām un uzskaitē esošajām ārpussavienības precēm, norādot muitas dokumenta numuru vai preču transporta pavadzīmes numuru, ar kuru saskaņā preces ir ievestas brīvajā zonā un izvestas no tās, vai nodrošina Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonām tiešsaistes piekļuvi preču uzskaites sistēmai."

Administratīvā procesa likums

20 2001. gada 25. oktobra Administratīvā procesa likuma (*Latvijas Vēstnesis*, 2001, Nr. 164) 153. panta trešajā daļā noteikts:

"Fakts, kurš nodibināts ar spēkā stājušos spriedumu tā motīvu daļā, nav no jauna jāpierāda, izskatot administratīvo lietu, kurā piedalās tie paši procesa dalībnieki."

Likums par tiesu varu

21 1992. gada 15. decembra Likuma "Par tiesu varu" (*Latvijas Vēstnesis*, 1993, Nr. 1/2) 16. panta 3. un 4. punktā paredzēts:

"(3) Likumā noteiktajā kārtībā spriedums ir saistošs tiesai, izskatot citas lietas, kas saistītas ar šo lietu.

(4) Šādam spriedumam ir likuma spēks, visiem tas ir obligāts un pret to jāizturas ar tādu pašu cieņu kā pret likumu."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

22 Pieteicējai pamatlietā *Baltic Container* ir atļauja veikt preču iekraušanu, izkraušanu un uzglabāšanu Rīgas brīvostas brīvajā zonā. Valsts ieņēmumu dienests tai izsniedza apstiprinājumu preču uzskaitei Savienības Muitas kodeksa 214. panta izpratnē, kurā *Baltic Container* reģistrē brīvajā zonā novietotās preces.

23 Veicot brīvajā zonā novietoto preču uzskaites pārbaudi, Valsts ieņēmumu dienests uzskatīja, ka dažas ārpussavienības preces Savienības Muitas kodeksa 5. panta 24. punkta izpratnē – šajā gadījumā plastmasas rotangas grozi –, kas 2018. gada 2. oktobrī, 2018. gada 18. decembrī un

2019. gada 15. janvārī ar jūras transportu trīs konteineros ievestas brīvajā zonā un ņemtas *Baltic Container* uzskaitē, 2018. gada 2. oktobrī, 2018. gada 18. decembrī un 2019. gada 17. janvārī izvestas no Rīgas brīvās zonas, nepiemērojot nākamo muitas procedūru. Līdz ar to uzglabāšanas brīvajā zonā īpašā muitas procedūra nebija noslēgta. Valsts ieņēmumu dienests secināja, ka attiecīgās preces tika izņemtas no muitas uzraudzības un tas, pēc šī dienesta domām, saskaņā ar Savienības Muitas kodeksa 79. pantu *Baltic Container* radīja muitas parādu.

24 Ar 2019. gada 19. jūlija lēmumu Valsts ieņēmumu dienests uzdeva *Baltic Container* samaksāt ievedmuitas nodokli un PVN, kā arī ar šiem diviem nodokļiem saistīto kavējuma naudu.

25 Ar 2021. gada 9. jūlija spriedumu Administratīvā apgabaltiesa (Latvija) noraidīja *Baltic Container* pieteikumu par šo lēmumu, ciktāl tas attiecas uz ievedmuitas nodokli un PVN. Šī tiesa norādīja, ka konkrētās preces no attiecīgās brīvās zonas izvestas, pamatojoties uz trim pavadzīmēm, kuras sagatavotas saskaņā ar 1956. gada 19. maijā Ženēvā parakstīto Konvenciju par kravu starptautisko autopārvadājumu līgumu, kas grozīta ar 1978. gada 5. jūlija protokolu, un kurās šo preču muitas statuss bija norādīts ar apzīmējumu "C", ko izmanto, lai apzīmētu "Savienības preces" Savienības Muitas kodeksa 5. panta 23. punkta izpratnē, un kas apstiprināts ar muitas zīmoga nospiedumu un muitas amatpersonas parakstu (turpmāk tekstā – "*CMR* pavadzīmes"). Tomēr pēc preču izvešanas no brīvās zonas muitas amatpersonas konstatēja, ka to rīcībā nav dokumentu, uz kuru pamata precēm varēja mainīt muitas statusu no "ārpussavienības preces" uz "Savienības preces".

26 Proti, no piemērojamajām tiesību normām izrietot, ka *CMR* pavadzīme var būt Savienības preču muitas statusa pierādījums tikai attiecībā uz precēm, kam jau ir šāds statuss, nevis uz precēm, kuras to iegūst izmaiņu rezultātā. Šādu muitas statusa maiņu varētu pierādīt ar muitas deklarāciju, kurā norādīts *MRN*, vai ar pavadzīmi, kurā arī norādīts šādai muitas deklarācijai piešķirtais *MRN*. Tādējādi ar roku rakstīta norāde "statuss C", paraksts un zīmoga nospiedums uz *CMR* pavadzīmes, ja nav atsauces uz *MRN*, kas ļautu konstatēt tādas muitas procedūras piemērošanu, ar kuru ārpussavienības precēm tiek piešķirts šis muitas statuss, nevarot būt pierādījums, ka minētais statuss ir mainījies uz statusu "Savienības preces".

27 *Baltic Container* par šī sprieduma 25. punktā minēto 2021. gada 9. jūlija spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību Augstākajā tiesā (Senātā) (Latvija), kas ir iesniedzējtiesa.

28 Šīs kasācijas sūdzības pamatojumam *Baltic Container* apgalvo, ka tā kā atļaujas veikt darbības brīvajā zonā turētāja (turpmāk tekstā – "turētāja") nav pārkāpusi nevienu tiesību normās paredzētu pienākumu, nav apzināti piedalījusies kontrolēto preču nelikumīgā izvešanā no attiecīgās brīvās zonas un nav ne zinājusi, ne varējusi zināt par šīs izvešanas nelikumīgo raksturu. Proti, tā esot veikusi šo preču uzskaiti atbilstoši Valsts ieņēmumu dienesta izsniegtajam apstiprinājumam un izdevusi tās pārvadātājam saskaņā ar *CMR* pavadzīmēm, uz kurām bija muitas zīmoga nospiedums, kā arī muitas dienesta amatpersonas parakstīta atzīme, kurā bija norādīts, ka minēto preču muitas statuss ir Savienības preču muitas statuss; tas atbilstot muitas praksei. Tādējādi *Baltic Container* esot tiesības paļauties uz to, ka ir pabeigta šīm precēm piemērotā īpašā uzglabāšanas brīvajā zonā muitas procedūra.

29 *Baltic Container* atsaucas arī uz Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas (Latvija) 2021. gada 5. februāra spriedumu, ar kuru šī tiesa atcēla pieteicējai pamatlietā par tiem pašiem faktiem kā šajā lietā uzliktos administratīvos sodus nokavējuma naudas veidā. Saskaņā ar šo spriedumu *Baltic Container* nav pārkāpusi Savienības Muitas kodeksa 215. panta 1. punktu, jo tā pirms nākamās muitas procedūras piemērošanas konkrētās preces nebija izvedusi no attiecīgās brīvās zonas. It īpaši – šī tiesa nosprieda, ka nav nekāda pamata uzskatīt, ka *CMR* pavadzīme ar

atzīmi "statuss C", muitas zīmoga nospiedumu un muitas dienesta amatpersonas parakstu nav pietiekams pamatojums tam, ka precei piemērota nākamā muitas procedūra. Šī pati tiesa arī konstatēja, ka faktiski ir pastāvējusi muitas prakse, ka precēm piemērota nākamā muitas procedūra, ja uz to *CMR* pavadzīmes bija norādīts "statuss C", kas apstiprināts ar muitas iestādes oficiālo zīmoga nospiedumu.

30 Valsts ieņēmumu dienests norāda, ka brīdī, kad konkrētās preces tika izvestas no attiecīgās brīvās zonas, *Baltic Container* nav pārliecinājusies, ka tām ir piemērota nākamā muitas procedūra, un savā uzskaitē nav iekļāvusi Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto informāciju. Valsts ieņēmumu dienests uzskata, ka ārpussavienības preču muitas statuss var tikt mainīts uz Savienības preču statusu tikai tad, ja pēc muitas deklarācijas, kas identificēta, izmantojot *MRN*, iesniegšanas tiek piemērota nākamā muitas procedūra. Tādējādi *Baltic Container* uzskaitē esot bijis jānorāda *MRN*, kas ļauj identificēt muitas deklarāciju, kuras rezultātā attiecīgo ārpussavienības preču muitas statuss mainīts uz "Savienības preces", un *CMR* pavadzīmēs ietvertā norāde "statuss C" šajā ziņā nebija pietiekama.

31 Iesniedzējtiesai ir šaubas par *Baltic Container* iespēju pārbaudīt attiecīgo preču muitas statusu, balstoties uz *CMR* pavadzīmēs norādīto *MRN*, un pārbaudīt tāda *T2L* dokumenta patiesumu, pamatojoties uz kuru citas dalībvalsts muitas iestāde būtu varējusi grozīt šo statusu, jo nav skaidrs, vai šai sabiedrībai bija piekļuve šim nolūkam nepieciešamajām datubāzēm. Turklāt pamatlietā aplūkoto darījumu laikā Valsts ieņēmumu dienests prakse esot bijusi visām Savienības precēm pirms to izvešanas no attiecīgās ostas teritorijas veikt papildu muitas pārbaudi, *CMR* pavadzīmēs kā Savienības preču muitas statusa apstiprinājums bija ietverta atzīme par šo statusu, ko parakstījusi muitas dienesta amatpersona, un uz tām bija muitas kontroles punkta zīmoga nospiedums.

32 Iesniedzējtiesa arī precizē, ka saskaņā ar Latvijas muitas dienestu apstiprinājuma aktu attiecībā uz *Baltic Container* uzskaites formu tai šī uzskaite jāveic tiešsaistes sistēmā un jānodrošina muitas dienestiem piekļuve šai sistēmai. Atbilstoši šim apstiprinājumam *Baltic Container* jāuzglabā preču, kas ievestas attiecīgajā brīvajā zonā un izvestas no tās, pavaddokumentu oriģināli vai kopijas. Ja šīs preces tiek ievestas šajā brīvajā zonā vai izvestas no tās, noformējot muitas deklarāciju vai reeksporta deklarāciju, kurā norādīts *MRN*, *Baltic Container* kā turētājai *MRN* kopijas par ievedamām un izvedamām precēm nav jāuzglabā. Lai izvairītos no informācijas dublēšanas muitas un termināļa datubāzēs, vēlāk apstiprinājums tika grozīts, nosakot, ka tad, ja kravai noformēta deklarācija vai uzsākta muitas procedūra un piešķirts *MRN*, transporta pavaddokumentu kopijas nav jāuzglabā.

33 Iesniedzējtiesa uzskatīja, ka šādos apstākļos tai Tiesai jāuzdod jautājums par Savienības muitas tiesiskā regulējuma interpretāciju attiecībā uz muitas procedūras "uzglabāšana brīvajā zonā" noslēgšanas nosacījumiem, kā arī tāda uzņēmuma kā *Baltic Container* pienākumiem attiecībā uz informāciju, kas jāsaglabā tā uzskaitē, un iespējamo muitas statusa maiņas pārbaudi. Gadījumā, ja Savienības muitas noteikumi būtu jāinterpretē tādējādi, ka muitas statusa maiņa nevar notikt saskaņā ar *Baltic Container* īstenoto kārtību, iesniedzējtiesa arī vēlas noskaidrot, vai *Baltic Container* tiesisko paļāvību var balstīt uz muitas iestāžu praksi, kas izpaužas kā norāde *CMR* pavadzīmēs par to preču muitas statusu, kuras izved no brīvās zonas.

34 Iesniedzējtiesa arī vaicā, vai valsts un Savienības tiesībās atzītais *res judicata* princips tai liedz izdarīt secinājumus, kas atšķiras no tiem, kurus izdarījusi Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija 2021. gada 5. februāra spriedumā, kas ir stājies spēkā un saskaņā ar ko *Baltic Container* nav vainojama par Savienības muitas noteikumos paredzēto pienākumu neizpildi Savienības Muitas kodeksa 79. panta nozīmē.

35 Šādos apstākļos Augstākā tiesa (Senāts) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta b) un c) apakšpunkts kopsakarā ar Savienības Muitas kodeksa 214. panta 1. punktu pieļauj, ka īpašā procedūra "uzglabāšana brīvajā zonā" tiek pabeigta, elektroniskajā uzskaites sistēmā neietverot galveno atsauces numuru (*MRN*), kas identificē muitas deklarāciju, ar kuru piemērota nākamā muitas procedūra?

2) Vai atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 214. panta 1. punktam un 215. panta 1. punktam un Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktam ir pieļaujams, ka īpašās procedūras "uzglabāšana brīvajā zonā" piemērotājs šo procedūru pabeidz, pamatojoties vienīgi uz muitas dienesta amatpersonas atzīmi par preču muitas statusu uz preču pārvadājuma dokumenta (*CMR*), pašam neveicot pārbaudi par šāda preču muitas statusa piemērošanas pamatotību?

3) Ja atbilde [uz] otro jautājumu ir noraidoša, tad kāds pārbaudes apjoms atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 214. panta 1. punktam, 215. panta 1. punktam un Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktam ir pietiekams, lai atzītu, ka īpašā procedūra "uzglabāšana brīvajā zonā" ir pabeigta pareizi?

4) Vai īpašās procedūras "uzglabāšana brīvajā zonā" piemērotājam varēja rasties aizsargājama tiesiskā paļāvība uz muitas dienesta apstiprinājumu, ka precēm ir mainīts muitas statuss no "ārpussavienības preces" uz "Savienības preces", kaut arī šajā apstiprinājumā nav norādīts ne preču statusa maiņas pamats, ne dati, kas ļautu pārliecināties par preču statusa maiņas pamatu?

5) Ja atbilde uz ceturto jautājumu ir noraidoša, vai, ievērojot valsts un Eiropas Savienības tiesībās atzīto *res judicata* principu, pamats atbrīvošanai no muitas parāda, kas radies atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 79. panta 1. punkta a) apakšpunktam un 3. punkta a) apakšpunktam, var būt tas, ka citā valsts tiesas lietā ar spēkā stājušos spriedumu ir atzīts, ka muitas procedūras piemērotājs, ievērojot muitas dienesta iedibināto kārtību, nav pieļāvis muitas procedūras "uzglabāšana brīvajā zonā" pārkāpumu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

36 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Savienības Muitas kodeksa 214. panta 1. punkts un Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta b) un c) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj to, ka turētājs savā uzskaitē norāda, ka attiecīgajām precēm piemērotā

brīvās zonas muitas procedūra, kura bijusi piemērota precēm, tikusi pabeigta, šajā uzskaitē nenorādot *MRN*, kas identificē muitas deklarāciju, kura atbilst nākamās muitas procedūras piemērošanai šīm precēm.

37 Savienības Muitas kodeksa 214. panta 1. punkta pirmajā daļā noteikts, ka turētājam ir pienākums veikt attiecīgu uzskaiti muitas dienestu apstiprinātā veidā. Saskaņā ar 214. panta 1. punkta otro daļu uzskaitē ietilpst informācija un dati, kas muitas dienestiem ļauj uzraudzīt attiecīgo procedūru, jo īpaši attiecībā uz preču, kam šī procedūra ir piemērota, identifikāciju, muitas statusu un pārvietošanu.

38 Šī pienākuma tvērums ir precizēts Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punktā – tajā uzskaitīta informācija, kurai jābūt ietvertai šajā uzskaitē un kurā tostarp ir paredzēti nosacījumi, ar kādiem turētājam ir pienākums tajā iekļaut *MRN*.

39 Runājot konkrētāk par 178. panta 1. punkta b) apakšpunktu, šajā tiesību normā ir noteikti divi atsevišķi pienākumi, proti, ka uzskaitē ir jāietver, pirmkārt, *MRN* vai, ja tāda nav, jebkurš cits numurs vai kods, ar ko iespējams identificēt muitas deklarācijas, ar kurām precēm tiek piemērota īpašā procedūra, un, otrkārt, ja procedūra ir noslēgta, informācija par to, kā tā ir noslēgta.

40 Attiecībā uz pirmo no šiem pienākumiem jānorāda, kā ģenerāladvokāte to darījusi secinājumu 41. punktā, ka saskaņā ar Savienības Muitas kodeksa 158. panta 1. punktu, lai precēm piemērotu īpašo muitas procedūru "uzglabāšana brīvajā zonā", muitas deklarācija nav vajadzīga un līdz ar to saistībā ar šo piemērošanu neviens *MRN* netiek paziņots.

41 Otrais no minētajiem pienākumiem attiecas uz tās īpašās procedūras noslēgšanu, kura piemērota attiecīgajām precēm. Saskaņā ar šī kodeksa 215. panta 1. punktu brīvās zonas īpašo muitas procedūru var pabeigt četros dažādos veidos. Pirmkārt, ja precēm, uz kurām tā attiecas, tiek piemērota nākamā muitas procedūra, otrkārt, ja tās ir izvestas no Savienības muitas teritorijas, treškārt, ja tās ir iznīcinātas, neatstājot pārpalikumus, un, ceturtkārt, ja no tām atsakās par labu valstij.

42 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa norāda, ka trim pamatlietā aplūkotajām kravām tika piemērota īpašā brīvās zonas muitas procedūra kā ārpussavienības precēm un tās īsā laikā no šīs zonas tika izvestas kā Savienības preces. Taču šāda attiecīgo preču muitas statusa maiņa var notikt tikai pēc tam, kad tām tiek piemērota laišanas brīvā apgrozībā muitas procedūra.

43 Proti, saskaņā ar Savienības Muitas kodeksa 201. panta 3. punktu ārpussavienības preces, kas tiek laistas brīvā apgrozībā, iegūst Savienības preču muitas statusu. Turklāt no šī kodeksa 247. panta 1. punkta izriet, ka ārpussavienības preces var laist brīvā apgrozībā, kamēr tās atrodas brīvajā zonā.

44 Šajā nolūkā par attiecīgajām precēm saskaņā ar Muitas kodeksa 158. panta 1. punktu tiek iesniegta muitas deklarācija, kurai tiek piešķirts *MRN* Deleģētās regulas 2015/2446 1. panta 22. punkta izpratnē un atbilstoši Īstenošanas regulas 2015/2447 226. pantā paredzētajiem nosacījumiem.

45 Saskaņā ar Īstenošanas regulas 2015/2447 226. panta pirmo daļu, izņemot gadījumus, ja muitas deklarāciju iesniedz mutiski vai izmantojot aktu, kuru uzskata par muitas deklarāciju, vai ja muitas deklarācija ir kā ieraksts deklarētāja reģistros, muitas dienesti tam piešķir *MRN* minētajai deklarācijai.

46 Tiesa – saskaņā ar 226. panta otro daļu šo pantu nepiemēro līdz Īstenošanas lēmuma 2014/255 pielikumā minētās *AES* un *NCTS* attiecīgajiem ieviešanas un valstu importa sistēmu jauninā̄šanas datumiem.

47 Tomēr nav strīda par to, ka pirmais jautājums ir balstīts uz divām netiešām premisām. Pirmā ir, ka uz pamatlietas faktiem neattiecas neviens no minētā 226. panta pirmajā daļā norādītajiem trim konkrētajiem gadījumiem, kuros *MRN* netiek piešķirts. Otrā netiešā premisa ir tāda, ka šie fakti ir notikuši pēc dienas, kad tika ieviesta *AES* un *NCTS*, kā arī notika Latvijas importa sistēmu jauninā̄šana atbilstoši Īstenošanas lēmuma 2014/255 pielikumam.

48 Tādējādi uz šo jautājumu jāatbild, balstoties uz pieņēmumu, ka – pretēji sākotnējai brīvās zonas īpašās procedūras piemērošanai attiecīgajām precēm – pēc tam, kad šīm precēm tika piemērota laišanas brīvā apgrozībā muitas procedūra, būtu bijusi jāiesniedz muitas deklarācija un ka līdz ar to brīdī, kad tika pabeigta brīvās zonas procedūra, deklarētājam bija jābūt *MRN*, kas identificē šo deklarāciju.

49 Tomēr jānorāda, ka otrā Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētā prasība vienīgi paģērē, lai turētāja uzskaitē būtu ietverta informācija par to, kādā veidā procedūra ir noslēgta, neprasot, lai šajā uzskaitē būtu ietverts *MRN*.

50 Tāpat – attiecībā uz šīs deleģētās regulas 178. panta 1. punkta c) apakšpunktu šajā tiesību normā ir prasīts, lai dati, kas ļauj nepārprotami identificēt dokumentus, uz kuriem šī tiesību norma attiecas, būtu norādīti turētāja uzskaitē, neprasot, lai tajā būtu ietverts *MRN*.

51 No tā izriet, ka šajā tiesību normā turētājam nav noteikts pienākums savā uzskaitē norādīt *MRN*, kas identificē muitas deklarāciju, kuras rezultātā ir pabeigta uzglabāšanas brīvajā zonā īpašā muitas procedūra, attiecīgajām precēm piemērojot laišanas brīvā apgrozībā muitas procedūru.

52 Līdz ar to uz pirmo jautājumu jāatbild, ka Savienības Muitas kodeksa 214. panta 1. punkts un Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta b) un c) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj, ka turētājs savā uzskaitē iekļauj informāciju par veidu, kādā pabeigta uzglabāšanas brīvajā zonā muitas procedūra, un informāciju, kura ļauj identificēt jebkuru dokumentu, kas nav muitas deklarācija un attiecas uz procedūras pabeigšanu, šajā uzskaitē nenorādot *MRN*, kas identificē muitas deklarāciju, kura atbilst nākamās muitas procedūras piemērošanai attiecīgajām precēm.

Par otro un trešo jautājumu

53 Ar otro un trešo jautājumu, kuri jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Savienības Muitas kodeksa 214. panta 1. punkts un 215. panta 1. punkts, kā arī Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta b) un c) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka:

– tie nepieļauj, ka turētājs savā uzskaitē reģistrē brīvās zonas īpašās muitas procedūras pabeigšanu attiecībā uz noteiktām precēm un saistībā ar to iekļauj vienīgi informāciju par *CMR* pavadzīmi, kura pievienota šīm precēm to izvešanas no attiecīgās brīvās zonas brīdī un kurā ietverta norāde par minēto preču muitas statusu, ko apliecina muitas zīmoga nospiedums un ko parakstījusi muitas dienesta amatpersona;

– tie pieprasa, lai turētājs pārliecinās par šīs norādes patiesumu.

54 Pirmām kārtām, no iesniedzējtiesas sniegtajām norādēm izriet, ka *CMR* pavadzīmes, uz kurām ir ar roku izdarīta atzīme "statuss C", ko apliecina muitas zīmoga nospiedums un ko parakstījusi muitas amatpersona, protams, norāda, ka attiecīgo preču muitas statuss ir mainījies no "ārpussavienības preces" uz "Savienības preces". Tomēr šajās pavadzīmēs nav pietiekami skaidras informācijas par to, kādā veidā uzglabāšanas brīvajā zonā īpašā muitas procedūra ir pabeigta. No tā izriet, ka atsauces uz šādām pavadzīmēm iekļaušana turētāja uzskaitē neatbilst Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētajai otrajai prasībai uzskaitē iekļaut informāciju par veidu, kādā attiecīgā procedūra ir noslēgta, kā arī neatbilst Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta c) apakšpunktā noteiktajai prasībai šajā uzskaitē ietvert datus, kas ļauj identificēt jebkādus dokumentus, kuri saistīti ar atbilstošo procedūras noslēgšanu.

55 Tomēr, kā ģenerāladvokāte norādījusi secinājumu 44. punktā, jāņem vērā – 178. panta 3. punktā paredzēts, ka muitas dienesti var atcelt prasību par konkrētu 178. panta 1. un 2. punktā norādīto datu ietveršanu uzskaitē, ja šādai atcelšanai nav nelabvēlīgas ietekmes uz īpašās procedūras izmantošanas muitas uzraudzību un kontroli. Tādējādi iesniedzējtiesai jāpārbauda, vai Latvijas muitas dienesti saskaņā ar 178. panta 3. punktu ir atcēluši turētāja pienākumu savā uzskaitē ietvert informāciju par veidu, kādā tikusi noslēgta brīvās zonas īpašā muitas procedūra, kā arī datus, kas ļauj identificēt jebkādu ar šo noslēgšanu saistītu dokumentu.

56 No tā izriet, ka turētājs var izpildīt pienākumus veikt uzskaiti saistībā ar ārpussavienības precēm piemērotās brīvās zonas īpašās muitas procedūras noslēgšanu, savā uzskaitē ietverot informāciju par *CMR* pavadzīmi, kura pievienota šīm precēm to izvešanas no attiecīgās brīvās zonas brīdī un kurā muitas dienestu izdarītas atzīmes veidā norādīts šo preču muitas statuss, ciktāl šie dienesti, piemērojot Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 3. punktu, ir atcēluši pienākumu sniegt precīzāku informāciju par veidu, kādā šī īpašā muitas procedūra tiek noslēgta; tas pamatlietā ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

57 Otrām kārtām, attiecībā uz muitas statusa norādes *CMR* pavadzīmēs pārbaudi jānorāda, tāpat kā ģenerāladvokāte to darījusi secinājumu 55. punktā, ka Muitas kodeksā nav norādīts neviens īpašs turētāja pienākums pārbaudīt tam nosūtītajos dokumentos ietverto datu un citu norāžu pareizību.

58 Turētājam kā profesionālim, protams, ir jāizrāda zināma minimāla modrība. Tomēr, ciktāl ikvienam profesionālim, aplūkojot pavadzīmi, nav acīmredzams, ka tajā izdarītā atzīme ir apšaubāma – par ko pamatlietā jāpārliecinās iesniedzējtiesai, ņemot vērā apstākli, ka atzīme par attiecīgo preču statusu *CMR* pavadzīmēs turklāt bija apliecināta ar muitas zīmoga nospiedumu un to bija parakstījusi muitas amatpersona –, turētājam nevar pārmest, ka tas nav pārliecinājies par šīs atzīmes patiesumu.

59 Līdz ar to uz otro un trešo jautājumu jāatbild, ka Savienības Muitas kodeksa 214. panta 1. punkts un 215. panta 1. punkts, kā arī Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta b) un c) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka:

– tie pieļauj, ka turētājs savā uzskaitē reģistrē brīvās zonas īpašās muitas procedūras pabeigšanu attiecībā uz noteiktām precēm un saistībā ar to iekļauj vienīgi informāciju par *CMR* pavadzīmi, kura pievienota šīm precēm to izvešanas no attiecīgās brīvās zonas brīdī un kurā ietverta norāde par minēto preču muitas statusu, ko apliecina muitas zīmoga nospiedums un ko parakstījusi muitas dienesta amatpersona, ciktāl muitas dienesti ir atļāvuši šādu noslēgšanas kārtību saskaņā ar 178. panta 3. punktu;

– tie neprasa, lai turētājs pārliecinās par šīs norādes patiesumu.

Par ceturto jautājumu

60 Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai tiesiskās paļāvības aizsardzības princips jāinterpretē tādējādi, ka *CMR* pavadzīmē, kas pievienota precēm to izvešanas no attiecīgās brīvās zonas brīdī, ietvertā norāde par to muitas statusu "Savienības preces", kuru apliecina muitas zīmoga nospiedums un kuru parakstījusi muitas dienesta amatpersona, var radīt turētājam šādu paļāvību attiecībā uz šo preču muitas statusa maiņas spēkā esamību, ņemot vērā tiesību aktus muitas jomā, lai gan šajā pavadzīmē nav norādīts šīs maiņas pamatojums.

61 Vispirms jānorāda, ka šis jautājums tiek uzdots gadījumam, ja iesniedzējtiesa, ņemot vērā uz otro un trešo jautājumu sniegto atbildi, konstatētu, ka Latvijas muitas dienesti nav pieņēmuši formālu aktu, piemērojot Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 3. punktu, lai atceltu 178. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā paredzētos pienākumus attiecībā uz turētāja uzskaitē iekļaujamo informāciju un datiem, kas ļauj nepārprotami identificēt dokumentus, kuri attiecas uz īpašās muitas procedūras noslēgšanu.

62 Turklāt, tā kā Muitas kodeksā, kā izklāstīts šī sprieduma 57. punktā, nav norādīts īpašs turētāja pienākums pārbaudīt tam iesniegtajos dokumentos ietverto datu pareizību, iesniedzējtiesa būtībā vaicā par apstākļiem, kādos turētājs var atsaukties uz tiesisko paļāvību par savas uzskaites atbilstību pienākumiem, kas izriet no Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta.

63 Šādos apstākļos, kā ģenerāladvokāte norādījusi secinājumu 69. punktā, jautājums ir it īpaši par to, kādos apstākļos pastāvīga administratīvā prakse uz *CMR* preču pavadzīmēm, kuras precēm tiek pievienotas brīdī, kad tās tiek izvestas no brīvās zonas, izdarīt parakstītu atzīmi un uzlikt zīmoga nospiedumu, kas norāda, ka šīs preces ir ieguvušas Savienības preču muitas statusu, turētājam var radīt tiesisko paļāvību, ka, piemērojot Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 3. punktu, muitas dienesti ir atcēluši pienākumu sniegt daļu no šī panta 1. un 2. punktā paredzētās informācijas un ka pietiek ar to, ka turētāja uzskaitē tiek iekļauta informācija, kas attiecas tikai uz *CMR* pavadzīmēm, uz kurām muitas iestādes izdarījušas šādu atzīmi.

64 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesiskās paļāvības aizsardzības princips ir daļa no Savienības tiesību sistēmas un tas ir saistošs ikvienai valsts iestādei, kas ir atbildīga par Savienības tiesību piemērošanu (spriedums, 2022. gada 14. jūlijs, *Sense Visuele Communicatie en Handel vof*, C-36/21, EU:C:2022:556, 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

65 No tā izriet – īstenojot Muitas kodeksa tiesību normas, valsts iestādēm šis princips ir jāievēro. Tiesības atsaukties uz šo principu, kas izriet no tiesiskās drošības principa, ir ikvienai privātpersonai, kas ir situācijā, kurā Savienības administrācija tai ir radījusi pamatotas cerības. Šādas cerības var radīt – lai arī kāda būtu forma, kurā tā paziņota, – konkrēta, beznosacījumu un saskaņota informācija no pilnvarotiem un ticamiem avotiem. Turpretī uz šī principa neievērošanu nevar atsaukties neviens, kuram administrācija nav sniegusi konkrētus solījumus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 4. oktobris, Lietuva u.c./Parlaments un Padome (Mobilitātes pakete), no C-541/20 līdz C-555/20, EU:C:2014:818, 616. punkts). Turklāt par Savienības tiesību piemērošanu atbildīgās valsts iestādes rīcība, kas ir pretrunā kādai šo tiesību normai vai valsts tiesībām, kuras pieņemtas, piemērojot Savienības tiesības, tirgus dalībniekam nevar radīt tiesisko paļāvību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 14. jūlijs, *Sense Visuele Communicatie en Handel vof*, C-36/21, EU:C:2022:556, 27. un 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

66 Šajā ziņā jākonstatē, ka Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 3. punktā nav paredzēta precīza kārtība, kādā muitas dienesti var atcelt pienākumu sniegt noteiktu šī panta 1. un 2. punktā paredzēto informāciju. Šādos apstākļos pastāvīga administratīvā prakse, saskaņā ar kuru tiek uzskatīts, ka informācijas par *CMR* pavadzīmi, kas pievienota attiecīgajām precēm brīdī, kad tās tiek izvestas no brīvās zonas, un uz kā ir ar muitas zīmoga nospiedumu apliecināta un muitas amatpersonas parakstīta norāde par muitas statusu, iekļaušana turētāja uzskaitē ir pietiekama, lai noslēgtu īpašo muitas procedūru, nav pretrunā Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktam un 3. punktam.

67 Līdz ar to šādas prakses gadījumā turētājs var atsaukties uz tiesisko paļāvību par savas uzskaites atbilstību Deleģētās regulas 2015/2446 178. pantam. Tā tas it īpaši var būt gadījumā, ja muitas iestādes iepriekš ir precīzi, bez nosacījumiem un konsekventi norādījušas turētājam, ka datu, kas ļauj identificēt *CMR* pavadzīmi ar šādu norādi, iekļaušana tā uzskaitē ir pietiekama, lai uzskatītu, ka tas ir izpildījis savus pienākumus saskaņā ar minēto pantu. Šādā gadījumā turētājam var būt tiesiskā paļāvība, ka muitas dienesti atbilstoši Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 3. punktam ir atcēluši pienākumu sniegt noteiktu šī panta 1. punktā paredzēto informāciju.

68 Tātad uz ceturto jautājumu jāatbild, ka tiesiskās paļāvības princips jāinterpretē tādējādi, ka turētājs šādu paļāvību par savas uzskaites atbilstību Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktam var balstīt uz muitas iestāžu pastāvīgo praksi, no kuras precīzi un bez nosacījumiem izriet, ka ar to, ka turētāja uzskaitē ir iekļauta informācija tikai par *CMR* pavadzīmi, kura attiecīgajām precēm pievienota brīdī, kad tās tiek izvestas no brīvās zonas, un uz kuras ir ar muitas zīmoga nospiedumu apliecināta un muitas amatpersonas parakstīta ar roku rakstīta norāde par muitas statusu, ir pietiekami, lai izpildītu no šīm tiesību normām izrietošos pienākumus.

Par piekto jautājumu

69 Ar piekto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Savienības tiesības nepieļauj piemērot tādu valsts tiesību normu par *res judicata* spēku, saskaņā ar kuru dalībvalsts tiesai ir jāanulē muitas parāds, kas turētājam jāmaksā atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 79. pantam, pamatojoties uz to, ka šīs dalībvalsts tiesa, kuras kompetencē ir pārbaudīt tā administratīvā soda tiesiskumu, kas šim turētājam uzlikts par tām pašām muitas operācijām un to pašu iemeslu dēļ, no kuriem izriet šis parāds, ar spēkā stājušos tiesas spriedumu ir konstatējusi, ka tas nav pieļāvis savu pienākumu saskaņā ar Savienības tiesību aktiem muitas jomā neizpildi.

70 Vispirms jāprecizē, ka atbilde uz šo jautājumu tiek sniegta gadījumā, ja iesniedzējtiesa uzskatītu, pirmkārt, ka muitas iestādes, piemērojot Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 3. punktu, formāli nav atcēlušas turētāja atbilstošos pienākumus un, otrkārt, ka turētājs pamatlietas apstākļos nevar atsaukties uz tiesisko paļāvību par savas uzskaites atbilstību Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktam.

71 Kad tas precizēts, jāatgādina, ka *res judicata* spēka princips ir nozīmīgs gan Savienības tiesību sistēmā, gan valstu tiesību sistēmās. Proti, lai nodrošinātu gan tiesību un tiesisko attiecību stabilitāti, gan pareizu tiesvedību, ir svarīgi, lai galīgie tiesu nolēmumi pēc tam, kad ir izmantoti pieejamie tiesību aizsardzības līdzekļi vai pēc tam, kad beidzies šādai pārsūdzībai paredzētais termiņš, vairs nevarētu tikt apstrīdēti (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 7. aprīlis, *Avio Lucos*, C-116/20, EU:C:2022:273, 92. punkts un tajā minētā judikatūra).

72 Līdz ar to Savienības tiesības valsts tiesai neuzliek pienākumu nepiemērot valsts procesuālās normas, kas tiesas nolēmumam piešķir *res judicata* spēku, pat ja tas valstī ļautu novērst situāciju, kura nav savienojama ar šīm tiesībām. Tātad Savienības tiesībās nav noteikta prasība, ka, lai ņemtu vērā atbilstošas Savienības tiesību normas interpretāciju, kuru ir pieņēmusi Tiesa, valsts tiesai principā ir jāpārskata savs nolēmums, kas ieguvis *res judicata* spēku (spriedums, 2020. gada 2. aprīlis, *CRPNPAC* un *Vueling Airlines*, C-370/17 un C-37/18, EU:C:2020:260, 89. un 90. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

73 Tā kā Savienības tiesiskā regulējuma attiecīgajā jautājumā nav, *res judicata* principa īstenošanas noteikumi jānosaka dalībvalstu tiesību sistēmās saskaņā ar šo valstu procesuālās autonomijas principu. Tomēr šie noteikumi nedrīkst būt mazāk labvēlīgi par tiem, kuri reglamentē līdzīgas iekšējas situācijas (līdzvērtības princips), nedz arī tādi, kuri padara faktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina Savienības tiesību sistēmā paredzēto tiesību īstenošanu (efektivitātes princips) (spriedums, 2022. gada 7. aprīlis, *Avio Lucos*, C-116/20, EU:C:2022:273, 100. punkts un tajā minētā judikatūra).

74 Turklāt ikviens gadījums, kad rodas jautājums, vai valsts procesuāla tiesību norma padara neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina Savienības tiesību piemērošanu, jāanalizē, ņemot vērā šīs tiesību normas nozīmi tiesvedībā, tiesvedības norisi un tās īpatnības kopumā dažādu instanču valsts tiesās. Šādā aspektā vajadzības gadījumā jāņem vērā principi, kas ir valsts tiesību sistēmas pamatā, piemēram, tiesību uz aizstāvību ievērošana, tiesiskās drošības princips un pienācīga tiesvedības norise (spriedums, 2020. gada 2. aprīlis, *CRPNPAC* un *Vueling Airlines*, C-370/17 un C-37/18, EU:C:2020:260, 93. punkts).

75 Tātad ir ticis nospriests, ka efektivitātes princips nepieļauj tādu *res judicata* principa interpretāciju, saskaņā ar kuru valsts tiesai būtu jāatkārto kļūdaina Savienības tiesību interpretācija un piemērošana tikai tādēļ vien, ka, lai gan tajā izskatāmai lietai ir atšķirīgs priekšmets, tā attiecas uz tām pašām tiesiskajām attiecībām vai uz to pašu pamatjautājumu, par kuru ir pieņemts tiesas nolēmums, kas stājies spēkā. Proti, šādi šķēršļi Savienības tiesību normu efektīvai piemērošanai nav saprātīgi attaisnojami ar tiesiskās drošības principu un tādējādi ir jāatzīst par pretējiem efektivitātes principam (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2009. gada 3. septembris, *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, 29.–31. punkts; 2020. gada 2. aprīlis, *CRPNPAC* un *Vueling Airlines*, C-370/17 un C-37/18, EU:C:2020:260, 94.–96. punkts, kā arī 2022. gada 7. aprīlis, *Avio Lucos*, C-116/20, EU:C:2022:273, 102.–104. punkts).

76 Tomēr iesniedzējtiesa nav situācijā, kurā tai būtu jāatkārto kļūdaina Savienības tiesību interpretācija un piemērošana, kas izriet no tiesas nolēmuma, kurā galīgi ir lemts par tiesiskām attiecībām vai būtisku jautājumu, kas tiek aplūkots strīdā, kuram ir cits priekšmets.

77 Pirmkārt, Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas izspriestā lieta un pamatlieta attiecas uz tām pašām muitas operācijām.

78 Otrkārt, protams, ir taisnība, ka muitas pienākuma neizpilde var izraisīt vairākas juridiskas sekas, piemēram, galvenā muitas parāda rašanos, ko veido ievedmuitas nodokļi un PVN, no vienas puses, un ar tiem saistītās sankcijas, no otras puses. Tomēr, kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, gan pamatparāds, gan ar to saistītās nokavējuma sankcijas turētājam jāmaksā saskaņā ar vienu un to pašu Valsts ieņēmumu dienesta lēmumu un katrā ziņā to pamatā ir tas, ka, iespējams, attiecībā uz turētāja uzskaiti nav ievēroti tie paši pienākumi kā tie, uz kuriem attiecas Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas izspriestā lieta.

79 Šādos apstākļos, tā kā Latvijas tiesībās ir paredzēts noteikums, saskaņā ar kuru administratīvajām tiesām ir saistoši krimināltiesu nolēmumi, šīs apgalvotās pienākumu neizpildes apstrīdēšana, kas ir izvirzīta prasībās, kuras attiecas uz tām pašām muitas operācijām, principā būtu jārisina vienādi. Efektivitātes princips nevar būt šķērslis, lai tiktu ievērots tiesas nolēmuma, kas ir stājies spēkā, *res judicata* spēks, ar nosacījumu, ka šī ievērošana neietekmē citus strīdus, kas nav tie, kuros tiek apstrīdēts tā paša administratīvā lēmuma tiesiskums vai ar tām pašām muitas operācijām saistīto faktu juridiskā kvalifikācija.

80 Tādējādi uz piekto jautājumu jāatbild, ka Savienības tiesības neliedz piemērot tādu valsts tiesību normu par *res judicata* spēku, saskaņā ar kuru dalībvalsts tiesai ir jāanulē muitas parāds, kas turētājam jāmaksā atbilstoši Savienības Muitas kodeksa 79. pantam, pamatojoties uz to, ka šīs dalībvalsts tiesa, kuras kompetencē ir pārbaudīt tā administratīvā soda tiesiskumu, kas šim turētājam uzlikts par tām pašām muitas operācijām un to pašu iemeslu dēļ, no kuriem izriet šis parāds, ar spēkā stājušos tiesas spriedumu ir konstatējusi, ka tas nav pieļāvis savu Savienības tiesību aktos muitas jomā noteikto pienākumu neizpildi.

Par tiesāšanās izdevumiem

81 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 952/2013 (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu, 214. panta 1. punkts un Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2015/2446 (2015. gada 28. jūlijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 952/2013 attiecībā uz sīki izstrādātiem noteikumiem, kuri attiecas uz dažiem Savienības Muitas kodeksa noteikumiem, 178. panta 1. punkta b) un c) apakšpunkts

jāinterpretē tādējādi, ka

tie pieļauj, ka atļaujas veikt darbību brīvajā zonā turētājs savā uzskaitē iekļauj informāciju par veidu, kādā pabeigta uzglabāšanas brīvajā zonā muitas procedūra, un informāciju, kura ļauj identificēt jebkuru dokumentu, kas nav muitas deklarācija un attiecas uz procedūras pabeigšanu, šajā uzskaitē nenorādot galveno atsauces numuru, kas identificē muitas deklarāciju, kura atbilst nākamās muitas procedūras piemērošanai attiecīgajām precēm.

2) Regulas Nr. 952/2013 214. panta 1. punkts un 215. panta 1. punkts, kā arī Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta b) un c) apakšpunkts

jāinterpretē tādējādi, ka

– **tie pieļauj, ka atļaujas veikt darbību brīvajā zonā turētājs savā uzskaitē reģistrē brīvās zonas īpašās muitas procedūras pabeigšanu attiecībā uz noteiktām precēm un saistībā ar to iekļauj vienīgi informāciju par pavadzīmi, kura sagatavota atbilstoši 1956. gada 19. maijā Ženēvā parakstītajai Konvencijai par kravu starptautisko autopārvadājumu**

līgumu, kas grozīta ar 1978. gada 5. jūlija protokolu, kura pievienota šīm precēm to izvešanas no attiecīgās brīvās zonas brīdī un kurā ietverta norāde par minēto preču muitas statusu, ko apliecina muitas zīmoga nospiedums un ko parakstījusi muitas dienesta amatpersona, ciktāl muitas dienesti ir atļāvuši šādu noslēgšanas kārtību saskaņā ar 178. panta 3. punktu;

– **tie neprasa, lai atļaujas veikt darbību brīvajā zonā turētājs pārliecinās par šīs norādes patiesumu.**

3) **Tiesiskās paļāvības princips jāinterpretē tādējādi, ka**

atļaujas veikt darbību brīvajā zonā turētājs šādu paļāvību par savas uzskaites atbilstību Deleģētās regulas 2015/2446 178. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktam var balstīt uz muitas iestāžu pastāvīgo praksi, no kuras precīzi un bez nosacījumiem izriet, ka ar to, ka turētāja uzskaitē ir iekļauta informācija tikai par pavadzīmi, kura sagatavota saskaņā ar 1956. gada 19. maijā Ženēvā parakstīto Konvenciju par kravu starptautisko autopārvadājumu līgumu, kas grozīta ar 1978. gada 5. jūlija protokolu, kura attiecīgajām precēm pievienota brīdī, kad tās tiek izvestas no brīvās zonas, un uz kuras ir ar muitas zīmoga nospiedumu apliecināta un muitas amatpersonas parakstīta ar roku rakstīta norāde par muitas statusu, ir pietiekami, lai izpildītu no šīm tiesību normām izrietošos pienākumus.

4) **Savienības tiesības neliedz piemērot tādu valsts tiesību normu par *res judicata* spēku, saskaņā ar kuru dalībvalsts tiesai ir jāanulē muitas parāds, kas atļaujas veikt darbību brīvajā zonā turētājam jāmaksā atbilstoši Regulas Nr. 952/2013 79. pantam, pamatojoties uz to, ka šīs dalībvalsts tiesa, kuras kompetencē ir pārbaudīt tā administratīvā soda tiesiskumu, kas šim atļaujas veikt darbību brīvajā zonā turētājam uzlikts par tām pašām muitas operācijām un to pašu iemeslu dēļ, no kuriem izriet šis parāds, ar spēkā stājušos tiesas spriedumu ir konstatējusi, ka tas nav pieļāvis savu Savienības tiesību aktos muitas jomā noteikto pienākumu neizpildi.**

Jarukaitis Gratsias Regan

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2025. gada 16. janvārī.

Sekretārs
A. Calot Escobar

Priekšsēdētājs
K. Lenaerts